

projekt: Vzdělávání napříč KHK

METODICKÉ MATERIÁLY ŠTÁŽÍ STŘEDNÍCH ŠKOL

autor

Mgr. Stanislav Kutálek

žadatel

Českomoravská vzdělávací, s.r.o.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodické materiály stáží středních škol

Vypracoval: Mgr. Stanislav Kutálek

Žadatel: Českomoravská vzdělávací, s.r.o.

Projekt: Vzdělávání napříč KHK

Aktualizace k 31. 12. 2012

STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

ÚVOD

Vzdělávání v České republice je rozděleno do sedmi stupňů vzdělávání, jejichž cíle, stupně, organizace, průběh, hodnocení výsledků, ukončení a specifika vzdělávání jsou zakotveny v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

- I. Předškolní vzdělávání
- II. Základní vzdělávání
- III. Střední vzdělávání
- IV. Vyšší odborné vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři
- V. Uznávání zahraničního vzdělávání
- VI. Základní umělecké, jazykové a zájmové vzdělávání
- VII. Další vzdělávání ve školách

Střední vzdělávání se uskutečňuje ve středních školách, které poskytují tzv. postobligatorní sekundární vzdělávání. Tím je míněn středoškolský stupeň vzdělání, navazující na povinnou školní docházku. Víceletá gymnázia, jeho nižší ročníky, poskytují také nižší sekundární vzdělávání, které je součástí povinného vzdělávání a odpovídá rozsahu učiva druhého stupně základní školy. Střední školy rozvíjejí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání důležité pro osobní rozvoj jedince. Poskytuje obsahově širší všeobecné a odborné vzdělání. Střední školy je ukončena závěrečnou zkouška nebo maturitní zkouškou. Gymnázia připravují své absolventy především ke studiu na vysokých školách.

SPOLEČNÉ OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

Oblast	Právní norma	§
Vyučovací jazyk	Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů	13
Vzdělávání příslušníků národnostních menšin		14
Výuka náboženství		15
Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami		16
Vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů		17
Individuální vzdělávací plán		18, 19
Vzdělávání cizinců		20

Ministerstvo školství ČR v souladu s § 19 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů, vydalo prováděcí právní předpisy:

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných, ve znění pozdějších předpisů,

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Obsah:

Úvod.....	1
Základní právní předpisy upravující oblast středního vzdělávání.....	1
Společné oblasti vzdělávání.....	2
Střední vzdělávání, vyšší odborné vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.....	4

ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY UPRAVUJÍCÍ OBLAST STŘEDNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod

Usnesení Předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Sdělení FMZV č. 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (tzv. antidiskriminační zákon)

Nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě

Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (školský zákon)

Zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy a preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů

Prováděcí předpisy

Vyhláška č. 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělávání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání

Vyhláška č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 12/2005 Sb., o podmínkách uznávání rovnocennosti a nostrifikaci vysvědčení vydaných zahraničními školami

Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 16/2005 Sb., o organizaci školního roku, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 17/2005 Sb., o podrobnějších podmínkách organizace České školní inspekce a výkonu inspekční činnosti

Vyhláška č. 33/2005 Sb., o jazykových školách s právem státní jazykové zkoušky a o státních jazykových zkouškách

Vyhláška č. 47/2005 Sb., o ukončování vzdělávání ve středních školách závěrečnou zkouškou a o ukončování vzdělávání v konzervatořích absolutoriem, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 54/2005 Sb., o náležitostech konkurzního řízení a konkurzních komisí

Vyhláška č. 55/2005 Sb., o podmínkách organizace a financování soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání

Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické, přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 223/2005 Sb., o některých dokladech o vzdělání, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky, ve znění pozdějších předpisů (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení)

Vyhláška č. 60/2006 Sb., o postupu při zjišťování psychické způsobilosti pedagogických pracovníků školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školských zařízení pro preventivní výchovnou péči a o podrobnostech školení osob žádající o akreditaci k oprávnění zjišťovat psychickou způsobilost

Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativch, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 208/2007 Sb., o podrobnostech stanovených k provedení zákona č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení řízených MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí

Vyhláška č. 274/2009 Sb., o školských zařízeních, u nichž se nejvyšší počty dětí, žáků a studentů nebo jiných obdobných jednotek uvedených v rejstříku škol a školských zařízení neuvádějí

STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ A VZDĚLÁVÁNÍ V KONZERVATOŘI

Cíle středního vzdělávání

- rozvoj vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot získané v základním vzdělávání
- všeobecné nebo odborné vzdělání
- vytváří předpoklady pro plnoprávný a hodnotný osobní a občanský život
- přípravu na pokračování v navazujícím vzdělávání
- příprava na výkon povolání nebo pracovní činnost

Stupně středního vzdělání

- střední vzdělání
- střední vzdělání s výučním listem
- střední vzdělání s maturitní zkouškou

Stupeň vzdělání	Doba vzdělávání	Forma	§
Střední vzdělání	1 – 2 roky	denní	58 odst. 2
Střední vzdělání s výučním listem	2 – 3 roky	denní	58 odst. 3, 84
Střední vzdělání s maturitní zkouškou	4 roky	denní	58 odst. 4, 83, 85

Přijímání ke střednímu vzdělávání

Přihlášku ke střednímu vzdělávání podává zákonný zástupce nezletilého žáka přímo střední škole na předepsaném formuláři v daném termínu. Zápisový lístek, který žák obdrží na základní škole doručí zákonný zástupce vybrané střední škole a vyjádří tak zájem o studium na ní. Přijímání ke střednímu vzdělávání na veřejných i soukromých školách se řídí § 59 - § 64 školského zákona. Přijímací řízení je nejméně jednokolové vyhlášené v termínu stanoveném vyhláškou č. 671/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve které jsou stanoveny podrobnosti o organizaci přijímacího řízení na středních školách. Do prvního kola lze podat dvě přihlášky na dvě střední školy, pro další kola je počet přihlášek neomezen.

Přijímací řízení je proces, začíná podáním přihlášky uchazečem a končí vydáním rozhodnutí o přijetí či nepřijetí uchazeče.

Přijímací zkoušky, talentová zkouška může být součástí přijímacího řízení, je-li vypsána musí ředitel školy stanovit nejméně dva termíny pro její konání.

Ředitel stanoví jednotná kritéria přijímacího řízení, která zveřejní pro daný školní rok do konce měsíce března.

Ředitel školy hodnotí uchazeče podle:

- znalostí uchazeče vyjádřených hodnocením na vysvědčení z předchozího vzdělávání,
- výsledku přijímací zkoušky nebo talentové zkoušky, je-li stanovena,
- další skutečnosti, které osvědčují vhodné schopnosti, dovednosti a zájmy uchazeče.

Rozhodnutí o přijetí – uchazeč do 10 pracovních dnů od přijetí rozhodnutí odevzdá řediteli školy zápisový lístek (možno použít je jednou).

Odvolání pro nepřijetí – podat do 5 dnů od jeho doručení.

Přijímací řízení se řídí termíny pro úkony doručování a odvolávání v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Průběh středního vzdělávání

Průběh a organizace středního vzdělávání jsou upraveny § 65 - § 70 školského zákona.

Hodnocení

Hodnocení žáků ve středních školách obsahuje obdobné prvky jako hodnocení v základním vzdělávání. K postupu do vyššího ročníku je nutno prospět ze všech povinných předmětů školního vzdělávacího programu příslušného oboru vzdělání. V odborných předmětech stanovených rámcovým vzdělávacím programem uměleckých oborů vzdělání se žák hodnotí na základě komisionální zkoušky.

Pochybnosti o správnosti hodnocení obdobné jako u základního vzdělávání (viz strana 6, Hodnocení).

Institut uznávání dosaženého vzdělání pro účely jeho dalšího vzdělávání ve střední škole může ředitel uznat:

- ucelené dosažené vzdělání,
- částečné vzdělání žáka

Podrobnější podmínky organizace a průběhu středního vzdělávání stanoví vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů.

Ukončování středního vzdělávání

Způsoby ukončování středního vzdělávání upravují § 72 - § 82 školského zákona.

Závěrečná zkouška pro obory vzdělávání se skládá z:

- a) praktické zkoušky z odborných předmětů,
- b) teoretické zkoušky z odborných předmětů.

Ukončování vzdělávání k získání středního vzdělání s výučním listem:

Ředitel školy v rámci svých kompetencí stanoví obsah, formy, pojetí a termíny včetně opravné a náhradní zkoušky. Předsedu komise jmenuje krajský úřad. Opravná zkouška se koná pouze z předmětů, které žák vykonal neúspěšně. Každou zkoušku může opakovat dvakrát. Doba pro konání závěrečnou zkoušku je 5 let od ukončení středního vzdělávání.

Maturitní zkouška (státem připravovaná a organizovaná) upravuje § 77 - § 82:

- a) společná část maturitní zkoušky je dána školským zákonem a příslušným prováděcím předpisem,
- b) profilová část maturitní zkoušky je stanovena rámcovým vzdělávacím programem a školním vzdělávacím programem. Zkoušky v profilové části maturitní zkoušky se mohou konat formou:
  - vypracováním maturitní práce a její obhajobou před maturitní komisí,
  - ústní zkoušky před maturitní zkušební komisí,
  - písemní zkoušky,
  - praktické zkoušky,
  - kombinací dvou nebo více forem výše uvedených.

Žák může konat profilovou zkoušku i v případě, že nevykonal společnou část úspěšně.

Nadstavbové studium

Nadstavbové studium v daném oboru vzdělávání je stanoveno § 83 školského zákona.

Organizuje se pro uchazeče, kteří získali střední vzdělání s výučním listem v délce 3 let denní formy vzdělávání. Musí navazovat na příbuzné obory vzdělání. Délka vzdělávání v nadstavbovém studiu je 2 roky.

Institut uznávání dosaženého vzdělání pro účely jeho dalšího vzdělávání ve střední škole může ředitel uznat:

- ucelené dosažené vzdělání,
- částečné vzdělání žáka

Podrobnější podmínky organizace a průběhu středního vzdělávání stanoví vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů.

Ukončování středního vzdělávání

Způsoby ukončování středního vzdělávání upravují § 72 - § 82 školského zákona.

Závěrečná zkouška pro obory vzdělávání se skládá z:

- a) praktické zkoušky z odborných předmětů,
- b) teoretické zkoušky z odborných předmětů.

Ukončování vzdělávání k získání středního vzdělání s výučním listem:

Ředitel školy v rámci svých kompetencí stanoví obsah, formy, pojetí a termíny včetně opravné a náhradní zkoušky. Předsedu komise jmenuje krajský úřad. Opravná zkouška se koná pouze z předmětů, které žák vykonal neúspěšně. Každou zkoušku může opakovat dvakrát. Doba pro konání závěrečnou zkoušku je 5 let od ukončení středního vzdělávání.

Maturitní zkouška (státem připravovaná a organizovaná) upravuje § 77 - § 82:

- a) společná část maturitní zkoušky je dána školským zákonem a příslušným prováděcím předpisem,
- b) profilová část maturitní zkoušky je stanovena rámcovým vzdělávacím programem a školním vzdělávacím programem. Zkoušky v profilové části maturitní zkoušky se mohou konat formou:
  - vypracováním maturitní práce a její obhajobou před maturitní komisí,
  - ústní zkoušky před maturitní zkušební komisí,
  - písemní zkoušky,
  - praktické zkoušky,
  - kombinací dvou nebo více forem výše uvedených.

Žák může konat profilovou zkoušku i v případě, že nevykonal společnou část úspěšně.

Nadstavbové studium

Nadstavbové studium v daném oboru vzdělávání je stanoveno § 83 školského zákona.

Organizuje se pro uchazeče, kteří získali střední vzdělání s výučním listem v délce 3 let denní formy vzdělávání. Musí navazovat na příbuzné obory vzdělání. Délka vzdělávání v nadstavbovém studiu je 2 roky.

Vzdělávání v konzervatoři

Vzdělávání v konzervatoři upravuje § 86 - § 91 školského zákona. Tento druh školy má výrazná specifika, proto je vzdělávání v konzervatoři v zákoně upraveno samostatně. Samotné přijímací řízení se liší od přijímání žáků do běžných středních škol. Rozhodující je prokázání talentu v daném oboru vzdělání.

Na průběh studia se vztahuje právní úprava pro střední vzdělávání, pokud není ve výše uvedených paragrafech stanoveno jinak.

Vzdělávání v konzervatoři se ukončuje zpravidla absolutoriem.

Vyšší odborné vzdělávání

Cíle vyššího odborného vzdělávání

- rozvoj a prohlubování znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání
- poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností

Délka vyššího odborného vzdělávání v denní formě je jednotně stanovena na 3 roky včetně praktické složky studia. U zdravotnických oborů vzhledem obsahu a rozsahu vzdělání je délka vzdělávání prodloužena o půl roku.

Vyšší odborné školy mohou uskutečňovat vzdělávání pouze na základě akreditovaných vzdělávacích programů a zápise vyšší odborné školy do školského rejstříku.

Přijímání k vyššímu odbornému vzdělávání

Pravidla jsou obdobná jako u přijímání ke střednímu vzdělávání, v některých aspektech je ponechána školám větší volnost. Podrobnosti jsou stanoveny ve školském zákoně a především ve vyhlášce č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, například: termíny pro podání přihlášky ke vzdělávání, organizaci vzdělávání, formy hodnocení (průběžné hodnocení, zápočet, klasifikovaný zápočet, zkouška), pravidla pro komisionální přezkoušení.

Ukončování vyššího odborného vzdělávání

Je ukončováno absolutoriem. Termíny konání absolutoria stanovuje ředitel školy. Úspěšný absolvent získává titul „diplomovaný specialista“ (DiS).

Za vzdělávání ve veřejných vyšších odborných školách je stanovena ve vyhlášce č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání nejvyšší možná úplata v jednotlivých oborech vzdělání.

METODICKÉ MATERIÁLY STÁŽÍ STŘEDNÍCH ŠKOL

autorka: Mgr. Stanislav Kutálek

žadatel: Českomoravská vzdělávací, s.r.o.